



# METSANDUSE ARENGUKAVA 2035

## ÜLEVAADE KOOSTAMIS- JA KAASAMISPROTSESSIST

Kliimaministeerium  
Tallinn 2026



## Sissejuhatus

---

Metsanduse arengukava koostamine on olnud laiapõhjaline protsess, mille eesmärk on sõnastada metsanduse pikaajalised sihid ja tegevused viisil, mis arvestab nii rahvusvahelisi kokkuleppeid ja ELi strateegiaid kui ka Eesti siseriiklikke arengudokumente, metsade ökoloogilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi väärtusi ning biomajanduse strateegilise arendamise vajadust. Arengukava koostamisel seati sihiks avatud ja teadmistepõhine lähenemine ning võimalikult paljude osapoolte tasakaalustatud kaasamine. Arengukava koostamise protsessi koordineeris toonane Keskkonnaministeerium, hiljem Kliimaministeerium.

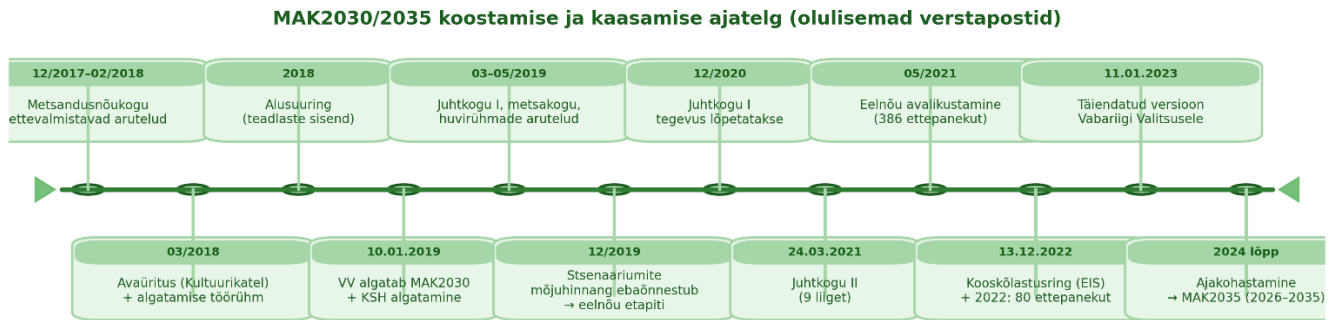
Metsanduse arengukava koostamise protsessi püüti kujundada selliselt, et jõuda vastakaid arvamusi ja eesmärke kandvate osapoolte vahel kõiki rahuldava ja konsensusliku tulemuseni. Kuigi eeskujuna kasutati ÜRO läbirääkimisi, Eesti ELi eesistumiselt saadud kogemusi, rahvusvahelisi diplomaatilisi läbirääkimisi, koosloomeprotsessi ning tavapärasest kaasamispraktikat, kujunes praktikas konsensuse saavutamine keeruliseks, kuna osapoolte seisukohad olid polariseeritud ja nende kompromissivalmidus piiratud.

Metsanduse arengukava koostamise hetkeks oli välja kujunenud ühiskondlik debatt, mille lahendamine vajas tavapärasest teistlaadset formaati. Avalikult oma arvamuse väljendamine on üha enam juurdumas ka Eesti ühiskonnas ning internetiajastul võimendab seda sotsiaalmeedia.

Käesoleva metsanduse arengukava koostamise eel leidis aset mitu sündmust, mis mõjutasid oluliselt nii arengukava koostamise protsessi kui ka seda, kuidas ühiskond metsanduses toimuvat tajus. Tähelepanuväärsemateks saab nendest pidada protestilaineid, mis järgnesid puidurafineerimistehase loomise ettepanekule ja Haabersti hõbepaju mahavõtmisele. Arengukava koostamise eel muudeti ka metsaseadust, aruteludes löid aktiivselt kaasa nii metsaomanike ja puidutööstuse esindusorganisatsioonid kui ka keskkonnaühendused. Avalikkuses tekitas enim küsimusi viljakatel muldadel kasvanud kuusikute raievanuste alandamine – omavahelistes aruteludes jõuti sel teemal küll osapoolte vaheliste kokkulepeteni, ent hiljem on teemat sellegipoolest (ka samade osapoolte poolt) negatiivselt kajastatud.

Kodanikuühenduste tärkamine ja soov riigi poliitikakujundamise protsessides kaasa rääkida on 21. sajandil arenenud kiiremini kui riik ja kodanikuühendused selleks valmis on olnud. Eriti kiiresti on areng toimunud keskkonnavaldkonna küsimustes.

Ühiskonnas tekkinud pinged ja konfliktid tingisid ka vajaduse läheneda uue arengukava koostamise protsessile teisiti. Eesmärgiks võeti laiaulatuslik huvigruppide kaasamine, et leevendada kasvavaid ühiskondlikke pingeid ja saavutada metsanduse arendamisel uusi kokkuleppeid. Arengukava koostamise ja kaasamise protsessi olulisemad verstapostid on märgitud joonisel 1.



Joonis 1. Metsanduse arengukava koostamise ja kaasamise protsessi olulisemad verstapostid

## Arengukava koostamise protsessi osapooled

Esimese sammuna moodustati 2018. aastal keskkonnaministri käskkirjaga<sup>1</sup> arengukava koostamise ettepaneku koostamiseks tööühm, kuhu kuulusid eksperdid ja huvirühmade esindajad. **Algatamise tööühma** ülesanne oli metsanduse arengukava koostamise vajaduse põhjendamine, arengukava koostamise eesmärkide sõnastamine ning metsanduses lahendamist vajavate probleemide kirjeldamine. Tööühm käsitles metsanduse probleeme majanduse, ökoloogia, kultuuri ja sotsiaalvaldkonna alamtöörühmades, kus oli kokku esindatud ca 50 eksperti eri huvirühmadest, organisatsioonidest (sh ülikoolid ja nii era- kui ka avalik sektor) ja erialadelt.

Arengukava algatamise tööühma poolt sõnastati kokku 101 erinevast allikast pärinevat Eesti metsandusega seotud probleemi, millest paljud käsitlesid sama teemat erinevast vaatenurgast. Samuti valis tööühm välja 12 prioriteetset probleemi, mis seadsid koostatavale metsanduse arengukavale fookuse. Arengukava koostamise käigus käsitleti kõiki arengukava algatamise tööühmas sõnastatud probleeme<sup>2</sup>.

Paralleelselt tööühmas toimunud probleemide sõnastamisega koostasid ülikoolide teadlased metsanduse arengukava alusuuringu käigus teadusliku käsitluse, mis avas metsanduse olulisemaid teemasid. **Alusuuringu**<sup>3</sup> eesmärk oli jagada metsade majandamise ja hoiu teemadel teadmispõhist ja aktuaalset teavet, et sõnastada metsanduse arengukava koostamise ettepanek ja koostada arengukava. Alusuuringu tulemusi kasutati ettepanekus olukorra kirjeldamiseks ning alusmaterjalidena vastavate teemade käsitlemisel arengukava koostamisel. Lisaks kasutati peamiste lahendamist vajavate valdkondade kirjeldamisel „Metsanduse arengukava aastani 2020“ täitmise lõpparuannet<sup>4</sup>, juhtkogu arutelude tagasisidet ja materjale.

Keskkonnaministeerium esitas metsanduse arengukava koostamise ettepaneku Vabariigi Valitsusele, mis algatas metsanduse arengukava koostamise 10. jaanuaril 2019<sup>5</sup>.

<sup>1</sup> [MAK algatamise tööühma moodustamise käskkiri ja liikmete koosseis](#)

<sup>2</sup> [MAK2030 algatamise ettepanekus toodud 101 probleemi analüüs](#)

<sup>3</sup> [Eesti metsanduse arengukava aastani alusuuringu aruanne](#)

<sup>4</sup> [Eesti metsanduse arengukava aastani 2020 täitmise aruanne](#)

<sup>5</sup> [Metsanduse arengukava aastani 2030 koostamise ettepanek](#)

Koos arengukava koostamise algatamisega algatas Keskkonnaministeerium ka selle keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH), mida tehti paralleelselt arengukava enda koostamisega. Kuigi KSH protsess käivitati 2019. aastal, jõuti eduka hankeni alles 2021. aastal.

Arengukava kavand avalikustati esmakordselt 2021. aasta mais ning sellele laekus 386 ettepanekut. Pärast mitmeid täiendusi saadeti MAK2030 kavand ametlikule kooskõlastusringile 13. detsembril 2022 ning täiendatud versioon edastati Vabariigi Valitsusele 11. jaanuaril 2023.

Pärast kavandi valmimist jäi arengukava mõneks ajaks ootele, mis oli tingitud poliitiliste prioriteetide muutumisest. Arengukava asuti ajakohastama 2024. aasta lõpus, seejuures määrati ajakohastatud arengukava uueks kehtivusperioodiks 2026–2035; seega sai sellest metsanduse arengukava aastani 2035.

## Arengukava kaasamise protsess

MAK2030 koostamine on olnud Eesti riigi üks ambitsioonikamaid kaasamisprojekte. Nii otseselt kui ka kaudselt (avalikus küsitluses osalemise läbi) on protsessis osalenud ca 700 inimest eri valdkondadest. Toonane Keskkonnaministeerium kujundas arengukava koostamise kaasava protsessina<sup>6</sup>.

Metsanduse arengukava koostamise juhtimiseks kutsus keskkonnaminister kokku laiapõhjalise **juhtkogu**. Juhtkogu koosnes huvirühmade, riigi- ja uurimisasutuste esindajatest. Juhtkogu peamine eesmärk oli saavutada konsensus metsanduse arengukava terviktekstis ning esitada arengukava kavand keskkonnaministrile. Juhtkogu kohtus esimest korda 6. märtsil 2019.

Laiapõhjalise ühiskondliku kokkuleppe saavutamiseks kutsuti sotsioloog Peeter Vihma ettepanekul kokku ka rahvaesindajate arutelu, nn **metsakogu**, kuhu loositi 50 liiget ennast üles seadnud kandidaatide hulgast. Metsakogu töö tulemuseks olid ettepanekud metsanduses kirjeldatud probleemide lahendamiseks; ettepanekud võeti kahe metsakogu esindaja poolt huvirühmade aruteludele kaasa. Metsakogu kohtumised toimusid 30.–31. märtsil ja 6.–7. aprillil 2019.

**Huvirühmade** arutelude tulemusena esitati samuti metsanduses kirjeldatud probleemide lahendamise ettepanekud. Aruteludel said osaleda juhtkogu liikmed ning huvirühmade ja metsakogu esindajad. Aruteludesse kutsuti huvirühmi laiemalt kui juhtkogusse, vajaduse korral kaasati valdkondlikke eksperte. Huvirühmade arutelud toimusid mais 2019.

Koostöös teadlastega koostati arutelude käigus kõlanud ettepanekute põhjal metsanduse arengustsenaariumid. Kuna arengustsenaariumide mõjuhinnang kukkus läbi, ei soovinud juhtkogu aga arengustsenaariumide aruteludega edasi minna ning otsustas (detsembris 2019), et MAK2030 esmase kavandi koostamine jäetakse Keskkonnaministeeriumile, kes loob seda etapiti ja küsib juhtkogult pidevalt tagasisidet.

Paralleelselt tegeles toonane Keskkonnaministeerium hanke korras KSH tegija otsimisega, mis korduvalt ebaõnnestus. Aastal 2020 otsustati riskide maandamiseks mõjude hindamise protsess kaheks etapiks jagada: esmalt otsitakse hankega mõjude hindamise programmi ehk hindamismetoodika koostaja ning seejärel, teise hankega, programmi elluviija ehk mõjude hindaja.

<sup>6</sup> [Metsanduse arengukava aastani 2030 koostamise protsess](#)

Metsanduse uue kümnendi arengukava keskkonnamõjude ja muude oluliste mõjude strateegilise hindamise programmi koostaja leidmiseks kuulutas Riigi Tugiteenuste Keskus koostöös Keskkonnaministeeriumiga rahvusvahelise riigihanke. Enne seda oli mõjuhindaja hange neljal korral läbi kukkunud.

Keskkonnaminister Rain Epler, kes nimetati ametisse 2020. aasta novembris, otsustas metsanduse arengukava juhtkogu tegevuse detsembris 2020 lõpetada. Peamised põhjused olid juhtkogu suurus (35 liiget) ja üldine polariseeritus – soovimatus enda positsioonidest taganeda ning kompromisse otsida.

24. märtsil 2021 moodustati keskkonnaminister Tõnis Mölderi käskkirjaga<sup>7</sup> **teine juhtkogu** (9 liiget). Peamiselt teadlastest koosnev juhtkogu sai ülesandeks keskkonnaministri nõustamise, et ministeerium saaks seni koostatud materjale ja teadaolevaid huvisid arvestades MAK2030 protsessi lõpuni viia. Juhtkogu jälgis, et senise osalusprotsessi järeldused saaksid arengukavas arvestatud, ja aitas leida viisi, kuidas siduda juurde teemad, mille aruteluks polnud otsustusprotsessi ajal olemas piisavalt andmeid.

Juhtkogu aitas läbi töötada ja sisustada huvirühmade tagasiside ning täiendada kavandit ja selle lisasid ilma hinnanguteta. Selleks peeti arutelusid kokku kaheteistkümnel korral.

Juhtkogu tegi ettepaneku täiendada metsandusnõukogu tegevust (mh raiete mahu jälgimine teatud perioodil juurdekasvu piires püsimiseks, aga ka muud raietega seotud küsimused) ning arendada seda edasi nii, et huvirühmad oleksid metsanduse aruteludes paremini kaasatud (sh vaadata üle metsandusnõukogu koosseis ja eesmärgid).

Arengukava koostamise ettepaneku ette valmistamiseks toimus kokku 20 üritust. Nende hulgas oli avaüritus Kultuurikatlas 13. märtsil 2018, kus tutvustati avalikkusele MAK2030 koostamise protsessi ning kaasaráääkimise võimalusi. Töörühm kohtus kolmel korral: 22. märtsil, 14. juunil ja 13. septembril 2018. Alamtöörühmad (sotsiaalia, majandus, ökoloogia ja kultuur) kohtusid eraldiseisvalt neljal korral, kokku 16 koosolekul. Lisaks arutati töörühmas ka 2018. aasta augustis toimunud avalikul üritusel (arvamusfestivalil) laekunud ettepanekuid. Lisaks sellele on töörühma töös kasutatud sisendit avalikust küsitlusest, mis viidi läbi 24. aprillist 7. maini 2018. Teine avalikkusele mõeldud suurüritus toimus 26. oktoobril Tallinnas Kultuurikatlas, kus tutvustati Vabariigi Valitsuse algatatud dokumenti ja protsessi seisu. Arengustenaariumide avalikkusele tutvustamise üritus toimus 29. oktoobril 2019 Tallinna Tehnikaülikooli Mektory Innovatsiooni- ja ettevõtluskeskuses.

Protsessi materjale (sh alusuuring, metsakogu ja huvirühmade koondtulemused ning probleemirühmade alusmaterjalid) koondati ja avalikustati ministeeriumi veebilehel, mh MAK2030 KSH taustamaterjalide lehel.

Kooskõlastamise etapis avalikustati kavand ja lisad eelnõude infosüsteemis, kus on nähtavad ka menetluse käigus esitatud avalikud kommentaarid. Ettepanekuid koguti mitmes etapis ja mitme kanali kaudu (töörühmad/arutelud, veebilehed ja e-post; samuti avalik konsultatsioon). 2021. aasta avalikustamise järel laekus tööversioonile 386 ettepanekut ja sellele lisandus 2022. aastal 80 ettepanekut, mida analüüsiti ning misjärel kavandit täiendati. Lisas 2 esitatud märkuste arvesse võtmise või arvestamata jätmise põhjendusi on muudetud seoses MAK2035 ajakohastamisega.

<sup>7</sup> [MAK teise juhtkonna moodustamise käskkiri ja liikmete koosseis](#)